

Opozorilo: Neuradno prečiščeno besedilo predpisa predstavlja zgolj informativni delovni pripomoček, glede katerega organ ne jamči odškodninsko ali kako drugače.

Neuradno prečiščeno besedilo Pravilnika o monitoringu radioaktivnosti v pitni vodi obsega:

- Pravilnik o monitoringu radioaktivnosti v pitni vodi (Uradni list RS, št. 74/15 z dne 2. 10. 2015),
- Pravilnik o spremembi Pravilnika o monitoringu radioaktivnosti v pitni vodi (Uradni list RS, št. 104/20 z dne 24. 7. 2020).

PRAVILNIK

O MONITORINGU RADIOAKTIVNOSTI V PITNI VODI

(neuradno prečiščeno besedilo št. 1)

Datum začetka uporabe: 08.08.2020

1. člen

(vsebina)

(1) Ta pravilnik v skladu z [Direktivo Sveta 2013/51/EURATOM](#) z dne 22. oktobra 2013 o določitvi zahtev za varovanje zdravja prebivalstva pred radioaktivnimi snovmi v vodi, namenjeni za porabo človeka (UL L št. 296 z dne 7. 11. 2013, str. 12), določa zahteve za varstvo zdravja prebivalstva pred radioaktivnimi snovmi v pitni vodi, parametrične vrednosti, metode, vrste meritev, pogostnost in obseg monitoringa radioaktivnih snovi v pitni vodi, pripravo programa monitoringa radioaktivnosti v pitni vodi ter način rednega obveščanja javnosti o rezultatih merjenja radioaktivnosti v pitni vodi.

(2) Pravilnik določa tudi pogoje, ki jih morajo izpolnjevati izvajalci monitoringa radioaktivnosti v pitni vodi.

2. člen

(pomen izrazov)

(1) Izrazi, uporabljeni v tem pravilniku, pomenijo:

1. indikativna doza (ID) je predvidena efektivna doza za eno leto zaužitja, ki izhaja iz vseh radionuklidov naravnega in umetnega izvora, katerih prisotnost je bila zaznana v pitni vodi, razen tritija, kalija-40, radona in njegovih kratkoživih razpadnih produktov;
2. parametrična vrednost je vrednost radioaktivnih snovi v pitni vodi, nad katero organ, pristojen za varstvo pred sevanji, preveri, ali prisotnost radioaktivnih snovi v pitni vodi

predstavlja tveganje za zdravje ljudi, na katero se je treba odzvati, ter po potrebi sprejme sanacijske ukrepe za izboljšanje kakovosti vode do take stopnje, da bodo izpolnjene zahteve za varovanje zdravja ljudi z vidika varstva pred sevanjem;

3. pitna voda je:

- voda v njenem prvotnem stanju ali po pripravi, namenjena pitju, kuhanju, pripravi hrane ali za druge gospodinjske namene, ne glede na njeno poreklo in ne glede na to, ali se dobavlja iz vodovodnega omrežja, cistern ali kot predpakirana voda, in
- voda, ki se v podjetju za proizvodnjo in promet živil uporablja za proizvodnjo, predelavo, konzerviranje ali trženje proizvodov ali snovi, razen če nosilec živilske dejavnosti dokazuje, da v določeni fazi proizvodnje živil lahko uporablja tudi vodo, ki ni v skladu s tem pravilnikom in s tem kakovost vode ne more vplivati na zdravstveno ustreznost živil v končni obliki ter tako ni povzročeno tveganje za zdravje ljudi;

4. radioaktivna snov je snov, ki vsebuje enega ali več radionuklidov, katerih aktivnosti ali koncentracije glede varstva pred sevanji ni mogoče zanemariti.

(2) Drugi izrazi, uporabljeni v tem pravilniku, pomenijo enako kot pojmi, opredeljeni v Zakonu o varstvu pred ionizirajočimi sevanji in jedrski varnosti (Uradni list RS, št. 102/04 – uradno prečiščeno besedilo, 70/08 – ZVO-1B in 60/11).

3. člen

(področje uporabe in izjeme)

(1) Ta pravilnik se uporablja za pitno vodo.

(2) Ta pravilnik se ne uporablja za:

1. naravne mineralne vode, ki se dajejo v promet v skladu s predpisom, ki ureja naravne mineralne vode, izvirske vode in namizne vode;
2. vode, ki so zdravila v skladu s predpisi, ki urejajo zdravila;
3. pitno vodo, uporabljeno izključno za namene, za katere organ, pristojen za varstvo pred sevanji, ugotovi, da njena kakovost nima nobenega neposrednega ali posrednega vpliva na zdravje zadevnega prebivalstva;
4. pitno vodo iz sistemov za lastno oskrbo s pitno vodo, ki zagotavlja manj kot povprečno 10 m³ vode na dan ali oskrbuje manj kot 50 oseb, razen če se voda uporablja za oskrbo javnih objektov, objektov za proizvodnjo in promet živil ter objektov za pakiranje pitne vode.

(3) Ne glede na 4. točko prejšnjega odstavka lokalna skupnost, na območju katere je sistem za lastno oskrbo s pitno vodo iz 4. točke prejšnjega odstavka, zadevno prebivalstvo:

1. obvesti o tem in jih pouči o možnih ukrepih, ki se lahko sprejmejo za varovanje zdravja ljudi pred škodljivimi posledicami radioaktivnega onesnaženja pitne vode;
2. takoj posreduje ustrezna navodila za ravnanje, kadar je očitno, da bi lahko kakovost take vode predstavljala nevarnost za zdravje ljudi.

(4) Navodila iz 2. točke prejšnjega odstavka pripravi organ, pristojen za varstvo pred sevanji, v sodelovanju z Nacionalnim inštitutom za javno zdravje.

4. člen

(splošne obveznosti)

(1) Zavezanec za monitoring radioaktivnosti v pitni vodi je organ, pristojen za varstvo pred sevanji.

(2) Organ, pristojen za varstvo pred sevanji, sprejme vse ukrepe, potrebne za vzpostavitev ustreznega programa spremljanja radioaktivnosti v pitni vodi (v nadaljnjem besedilu: monitoring radioaktivnosti v pitni vodi), in zagotovi, da se, kadar so presežene parametrične vrednosti radioaktivnih snovi:

1. oceni, ali je zaradi tega prišlo do tveganja za zdravje ljudi, zaradi katerega je treba ukrepati, in
2. po potrebi sprejme sanacijske ukrepe za izboljšanje kakovosti pitne vode do take stopnje, da so izpolnjene zahteve za varovanje zdravja ljudi z vidika varstva pred sevanji.

(3) Sanacijske ukrepe za izboljšanje kakovosti pitne vode iz 2. točke prejšnjega odstavka izvede upravljavec vodovoda, določen v skladu s predpisi, ki urejajo oskrbo s pitno vodo.

5. člen

(parametrične vrednosti in mesta uporabe)

(1) Parametrične vrednosti, ki se uporabljajo za monitoring radioaktivnosti v pitni vodi, so opredeljene v Prilogi 1, ki je sestavni del tega pravilnika.

(2) Monitoring radioaktivnosti v pitni vodi, izveden v skladu z zahtevami iz Priloge 2, ki je sestavni del tega pravilnika, je namenjen zagotavljanju skladnosti z zahtevami, da parametrične vrednosti iz Priloge 1 tega pravilnika niso presežene:

1. za pitno vodo iz vodovodnega omrežja na mestu, kjer izteka iz pip oziroma kjer se voda običajno natoči;
2. za vodo iz cisterne na mestu iztoka iz cisterne;
3. za vodo v steklenicah ali posodah za prodajo, na mestu, kjer se voda toči v steklenice ali posode, namenjene za prodajo;
4. za vodo, ki se uporablja v podjetju za proizvodnjo in promet živil, na mestu, kjer se voda uporablja v proizvodnji in prometu živil.

(3) Opredelitev mest uporabe iz 1. točke prejšnjega odstavka, na katerih je treba doseči, da parametrične vrednosti radioaktivnih snovi niso presežene, ne vpliva na izbiro mesta vzorčenja, ki je lahko katero koli mesto na območju oskrbe s pitno vodo ali v čistilni napravi, pod pogojem, da med mestom vzorčenja in mestom, na katerem parametrična vrednost ne sme biti presežena, ni neželene spremembe v vrednosti koncentracije.

6. člen

(monitoring in analiza)

(1) Organ, pristojen za varstvo pred sevanji, sprejme vse ukrepe, potrebne za to, da je monitoring pitne vode izveden v skladu s strategijami in pogostostjo meritev, določenimi v Prilogi 2 tega pravilnika, zato da se preveri, ali vrednosti parametrov radioaktivnih snovi presegajo parametrične vrednosti iz Priloge 1 tega pravilnika.

(2) Organ, pristojen za varstvo pred sevanji, zagotovi, da je monitoring radioaktivnosti v pitni vodi izveden tako, da se zagotovi reprezentativnost izmerjenih vrednosti za kakovost pitne vode, porabljene skozi celo leto. Za vodo v steklenicah ali posodah, namenjenih za prodajo, to ne vpliva na izpolnjevanje notranjega nadzora, ki je vzpostavljen na načelih analize tveganj in kritičnih kontrolnih točk (HACCP) v skladu z zahtevami iz predpisov, ki urejajo higieno živil in na načelih uradnega nadzora v skladu s predpisi, ki urejajo uradni nadzor živil.

(3) Spremljanje indikativne doze in značilnosti izvedbe analize morajo biti v skladu z zahtevami iz Priloge 3, ki je sestavni del tega pravilnika.

7. člen

(priprava letnega programa monitoringa)

(1) Organ, pristojen za varstvo pred sevanji, pripravi letni program monitoringa radioaktivnosti v pitni vodi (v nadaljnjem besedilu: letni program) v skladu s Prilogo 2 in Prilogo 3 tega pravilnika, ob upoštevanju podatkov preglednih raziskav in obstoječih rezultatov meritev radioaktivnosti v pitni vodi.

(2) Letni program se pripravi vsako leto najpozneje do 30. novembra za prihodnje leto.

(3) Letni program določa tudi format elektronskih zapisov o meritvah radioaktivnosti, v katerem izvajalec monitoringa radioaktivnosti v pitni vodi pripravi zapis rezultatov meritev v letnem poročilu iz 8. člena tega pravilnika.

(4) Vzorčenje in priprava vzorcev se izvedeta tako, da so izgube radionuklidov med vzorčenjem in pripravo vzorcev za meritev ocenjene in čim manjše.

(5) Priprava in meritev vzorcev se izvede v čim krajšem času po vzorčenju, da se lahko ugotavlja prisotnost kratkoživih radionuklidov in se omogoči takojšnje ukrepanje v primeru povečanja radioaktivnosti.

8. člen

(poročanje o izvedbi letnega programa)

(1) Izvajalec monitoringa radioaktivnosti v pitni vodi z letnim poročilom o izvedbi letnega programa (v nadaljnjem besedilu: letno poročilo) poroča organu, pristojnemu za varstvo pred sevanji, najpozneje do 15. novembra za tekoče leto.

(2) Letno poročilo vsebuje:

1. tabelarni prikaz predpisanega programa meritev,
2. navedbo uporabljene metodologije vzorčenja, priprave vzorcev in meritev,
3. rezultate meritev in njihovo merilno negotovost,

4. geografske koordinate vzorčevalnih oziroma merilnih mest,
5. ovrednotenje rezultatov meritev, in
6. rezultate primerjalnih meritev izvajalcev monitoringa radioaktivnosti v pitni vodi.

(3) Letno poročilo vsebuje tudi zapis o meritvah radioaktivnosti v pitni vodi v elektronski obliki, katere format je predpisan v letnem programu.

9. člen

(shranjevanje zapisov)

(1) Zapise o rezultatih monitoringa radioaktivnosti v pitni vodi shranjujejo organ, pristojen za varstvo pred sevanji in izvajalci monitoringa radioaktivnosti v pitni vodi.

(2) Zapisi iz prejšnjega odstavka vsebujejo:

1. podatke o vzorčenju in pripravi vzorcev,
2. podatke o izvedbi meritev, ki lahko vplivajo na rezultat,
3. podatke o parametrih, ki so uporabljeni v analizi, in o morebitnih vmesnih rezultatih, in
4. rezultate meritev in njihovo merilno negotovost.

(3) Izvajalec monitoringa radioaktivnosti v pitni vodi zagotovi zapise o meritvah v elektronski obliki, ki je ustrezna za zapis v podatkovno bazo o radioaktivnosti v okolju in jo določi organ, pristojen za varstvo pred sevanji, v letnem programu. Izvajalec monitoringa ima vzpostavljeno svojo lastno evidenco oziroma register meritev.

(4) Zapise iz prvega odstavka tega člena organ, pristojen za varstvo pred sevanji shranjuje trajno, izvajalci monitoringa radioaktivnosti v pitni vodi pa za obdobje petih let po opravljeni meritvi.

10. člen

(sanacijski ukrepi in obveščanje prebivalstva)

(1) Organ, pristojen za varstvo pred sevanji zagotovi, da se takoj razišče vsak primer, ko je presežena parametrična vrednost radioaktivnih snovi iz Priloge 1 tega pravilnika in ugotovi vzroke za preseganje.

(2) Če je parametrična vrednost radioaktivnih snovi presežena, organ, pristojen za varstvo pred sevanji, preveri, ali je zaradi tega prišlo do tveganja za zdravje ljudi, in ali je zaradi tega treba ukrepati.

(3) Če je prišlo do tveganja za zdravje ljudi iz prejšnjega odstavka, organ, pristojen za varstvo pred sevanji:

1. sprejme sanacijske ukrepe za izpolnitev zahtev za varovanje zdravja ljudi z vidika varstva pred sevanji, in
2. zagotovi, da je zadevno prebivalstvo:

- obveščeno o tveganju za zdravje ljudi in sprejetih sanacijskih ukrepih, in
- dobilo navodila o dodatnih previdnostih ukrepih, ki so morda potrebni za varovanje zdravja ljudi pred radioaktivnimi snovmi.

11. člen

(zahteve za izvajanje monitoringa radioaktivnosti v pitni vodi)

(1) Izvajalec monitoringa radioaktivnosti v pitni vodi mora izpolnjevati naslednje pogoje:

1. je gospodarska družba, zavod ali samostojni podjetnik posameznik;
2. je registriran za izvajanje dejavnosti;
3. ima akreditacijo nacionalne akreditacijske službe za izvajanje preskušanja po standardu SIST ISO/IEC 17025, za meritve radioaktivnosti v pitni vodi;
4. razpolaga z merilno opremo, ki ustreza določbam tega pravilnika;
5. zagotavlja zmogljivost merilne opreme, ki vsaj za tretjino presega predviden obseg meritev;
6. izpolnjuje zahteve glede zagotavljanja detekcijskih mej, opredeljenih v Prilogi 3 tega pravilnika;
7. izvaja program primerjalnih meritev in sodeluje v mednarodnih medsebojnih primerjalnih meritvah radioaktivnosti v pitni vodi.

(2) V izjemnih primerih, ko gre za posebno merilno metodo, za katero v Republiki Sloveniji ni izvajalca, ki bi pridobil za to metodo ustrezno akreditacijo, izpolnjevanje pogoja iz 3. točke prejšnjega odstavka ni potrebno. V tem primeru morajo biti meritve opravljene v okviru sistema kakovosti, katerega ustreznost oceni organ, pristojen za varstvo pred sevanji.

12. člen

(druge obveznosti izvajalca monitoringa radioaktivnosti)

(1) Če izvajalec monitoringa radioaktivnosti v pitni vodi ugotovi preseganje parametričnih vrednosti iz Priloge 1 tega pravilnika, o tem takoj poroča upravljavcu vodovoda in organu, pristojnemu za varstvo pred sevanji.

(2) Izvajalec monitoringa radioaktivnosti v pitni vodi takoj poroča organu, pristojnemu za varstvo pred sevanji, če zazna bistveno povečanje koncentracije radionuklidov v primerjavi s preteklimi meritvami oziroma o podobnih nenavadnih rezultatih.

(3) Izvajalec monitoringa radioaktivnosti v pitni vodi zagotovi povečan obseg monitoringa, če zavezanec za monitoring radioaktivnosti v pitni vodi, zaradi ugotovljene povišane kontaminacije v preiskovanih vzorcih, to zahteva.

13. člen

(izvajanje programa monitoringa pitne vode)

(1) Letni program se v skladu z določbami tega pravilnika prvič pripravi za leto 2016.

(2) Organ, pristojen za varstvo pred sevanji, vsako leto na svojih spletnih straneh objavi rezultate monitoringa radioaktivnosti v pitni vodi.

14. člen

(prenehanje veljavnosti)

Z dnem uveljavitve tega pravilnika prenehajo veljati tabela »Radioaktivnost« ter opombe 8, 9 in 10 v DELU C (Indikatorski parametri) Priloge I (Parametri in mejne vrednosti parametrov) Pravilnika o pitni vodi (Uradni list RS, št. 19/04, 35/04, 26/06, 92/06 in 25/09).

15. člen

(začetek veljavnosti)

Ta pravilnik začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

[Priloga 1: Parametrične vrednosti za radon, tritij in indikativno dozo za pitno vodo](#)

[Priloga 2: Monitoring radioaktivnosti v pitni vodi](#)

[Priloga 3: Spremljanje indikativne doze in značilnosti izvedbe analize radioaktivnosti v pitni vodi](#)